

Тема уроку: Становище військовополонених.
Остарбайтери

Стікер 4. *Остарбайтери*

ДЖЕРЕЛО 1. Хроніка подій

Переважна більшість українських громадян була доставлена до Райху з окупованої території України впродовж 1942–1944 рр. внаслідок жорстокого примусу.

Перші українці опинилися на примусовій праці в Німеччині ще влітку 1939 р. Це були жителі Закарпаття, яких вивозили до Австрії. Наступними на початку вересня 1939 р. до Райху потрапили галичани – військовослужбовці польської армії, які опинилися у німецькому полоні, а з часом були переведені у стан цивільних робітників.

Перші цивільні робітники з сучасної території України почали прибувати до Німеччини влітку 1941 р. – це були жителі областей, що увійшли до Дистрикту Галичина.

Колишні радянські військовополонені перебували в Райху також і в статусі цивільних робітників. Коли навесні 1942 р. з окупованих радянських територій почалося масове вивезення цивільних робітників до Німеччини, першими до партій «завербованих» потрапили відпущені як «українці» полонені червоноармійці. Доставлені з різних територій і у різний спосіб українці й у Райху перебували в різному правовому становищі, працювали й жили за різних умов. Наприклад, українські емігранти, котрі прибули до Райху з Франції, мали права та інші вигоди французьких цивільних робітників.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/VbfwKh>

ДЖЕРЕЛО 2.

«У грудні 1941 року з Кривого Рогу до Німеччини поїхали 760 шахтарів. Того самого місяця близько 6400 безробітних металургів Запоріжжя, тікаючи від голоду, добровільно рушили в тому самому напрямку...»

«...у Генеральному окрузі Київ різко скоротилася кількість добровольців: з 4030 охочих у червні 1942 року до 425 у серпні і всього-на-всього 5 у вересні, а після того – взагалі жодного.»

ДЖЕРЕЛО 3.

«...у березні Фриц Заукель, який займав посаду уповноваженого з використання робочої сили, розіслав комісії для проведення депортацій, які він назвав «вербуванням». Встановлені ним норми для Райхскомісаріату Україна були високі: 225 тисяч робітників за останній квартал 1942 року і ще 225 тисяч за перші чотири місяці 1943 року. Ще пізніше Заукель видав наказ, що починаючи з 15 березня 1943 року щодня захоплювати по три тисячі робітників, а невдовзі збільшив це число до шести тисяч на день.»

ДЖЕРЕЛО 4.

«Одна наша вчителька прийшла на медичний огляд заgrimована... ми її не впізнали. Перефарбувала волосся (німці не люблять сивих) зробила синці під очима, ще дещо, окуляри великі одягла...зігнулася і пішла на комісію. Німці за столами сидять такі ваговиті, серйозні. підійшла вона до столу. На неї ледве звели очі: «Паспорт!» Дала паспорт. «45, найн», – говорить. Мимоволі ми в душі засміялися.» Щоденник Нартової, С.17

ДЖЕРЕЛО 5.

«У містечку Знамянка (біля Кіровограда) за лютий 1942 – липень 1943 року завдали собі каліцтва понад тисячу молодих осіб.»

ДЖЕРЕЛО 6.

«У Кременчузі майже всі лікарі намагалися визнати людей непридатними до відправлення. Одна з них розповідала після війни, що вони використовували підроблені рентгенівські знімки як доказ «туберкульозу» і ховали «пацієнтів» лікарні вдома, коли отримували інформацію про перевірку лікарні з метою перевірити пацієнтів.»

ДЖЕРЕЛО 7.

«... багато дівчат намагалися завагітніти, бо від вивезення не підпадали також матері дітей, яким не виповнилося 12 років... Люди ... охоче всиновляли й удочеряли дітей із дитбудинків та ясел або ж просто позичали в інших дитину, щоб із нею прийти на комісію...»

ДЖЕРЕЛО 8.

«... у Києві були особи, які підробляли штампи біржі праці, щоб видавати людей не придатних до відправлення в Німеччину. Для цього часто використовували хабар продуктами, грішми, горілкою. З допоміжними поліцейськими та цивільними чиновниками можна було розплатитися сексуальними послугами...»

К. Беркгоф «Жнива розпачу». «Депортація та примусова міграція»

ДЖЕРЕЛО 9.

«Добровольців з Франції, Бельгії, Голландії, країн Скандинавії, Італії приваблювали у Райху висока зарплата і необхідність роботи через безробіття у їхніх країнах. Крім того, французів приваблювали тим, що за 5 робітників з Франції відпускали одного військовополоненого француза. Умови роботи в Третьому райху були практично такими, як і для німецьких робітників.»

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/nuuyVFH>

ДЖЕРЕЛО 10.

«Умови існування для радянських «добровольців» серйозно відрізнялися від європейських робітників. У Райху працювали декілька категорій працівників з-за кордону: Фремдарбайтери (нім. Fremdarbeiter – «іноземний робітник») – це робітники країн Скандинавії та Італії; Цвангсарбайтери (от нім. Zwangsarbeiter – «примусовий робітник»). Ця категорія складалася з двох груп: 1) мілітерінтернірте (от нім. Militärinternierte – «військово-інтерновані») – в основному, це були військовополонені з держав Європи; 2) цивільарбайтери (нім. Zivilarbeiter – «цивільний робітник») – переважно, польські полонені.»

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/1xxjdz>